

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS HAJDUMEGYEI FÜGGETLENSÉGI PÁRT HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Előfizetési árak:		Videkre küldve:	
Helyben.			
Egy évre	10 kor.	Egy évre	16 kor.
Fél évre	5	Fél évre	8
Negyed évre	2	Negyed évre	4
Ny.óra	1	Egy óra	1
Egyesszám ára 4 fillér.			

Főszerkesztő: **BENEDEK JÁNOS.**

Felelős szerkesztő: **Ifj. MÓRICZ PÁL.**

Kiadók: **HOFFMANN és KRONOVITZ.**

Hirdetési díjak:

Hat hasábos petit sor 10 fillér. Nagyobb terjedelmű és többször megjelenő hirdetések jutányosan. — Apró hirdetés minden sor 4 fillér.

A szászok állítólagos magyar gyűlöletéről.

A „Debreczen” 18-ik számában „Können nicht magyarisch” cím alatt egy cikk jelent meg, mely azon tényből, hogy egy szász tanár neje egy magyar czimzésű árjegyzéket a fenti czimzéssel visszaküldött, messzemenő következtetést von le a szászok állítólagos magyar gyűlöletére. Szerintem teljesen helytelen ezen következtetés, mert nem veszi figyelembe azon közelebbi körülményeket, melyek közt ama mondat lett írva, melyen az említett cikk szerzője annyira megbotránczik.

Száz meg száz magyar czimzésű levél érkezett évente szász emberek czimére. Körülbelül ép annyi esetnek kellene előfordulnia, hogy a címzettek visszaküldik a magyar leveleket, ha t. i. a szászok tényleg nem türhetnék a magyar szót, mint a cikk írója magának képzei. De ismer-e még hasonló esetet? Másrészt, nem csak egyszer, nemcsak Szászsebesen, hanem Nagyszebenben, Brassóban és más szász lakta helyiségekben is több ízben történt, hogy ugyancsak a gráci vagy innsbrucki Kasper-féle cégnek magyar nyelven címzett leveleit küldték vissza.

Annak mi az oka? Kutassuk ezen feltűnő jelenség eredetét.

Múlt év tavaszán történt, hogy

egy szász nemzetiségi országos képviselő azon tényen, hogy német kereskedő német embernek más mint német nyelven ír, megbotránczván, Kasper levélben gáncscsal illette azért, hogy a közös anyanyelvet tagadja.

Jogos volt-e ezen félhíborodás? Válaszul kérem a t. magyar olvasót, tessék elképzelni, hogy valahol Németországban vagy Franciaországban léteznék kisebb-nagyobb magyarul tudók. Vajjon milyen indulattal fogadnának az ottani magyarok, bár az illető állam hű polgárai volnának, Magyarországból eredő, magyar kereskedőtől irt, de nem magyar, hanem német, illetve francia nyelven szerkesztett leveleket?!

Az említett szász politikus tehát gáncsoló, de tisztességes hangon irt levelet küld Kasper uramnak. Ez pedig jobbat nem tehet, minthogy a levél íróját egy budapesti lap utján az ország előtt denuncziálja. Igenis, denuncziálja! Mert más elnevezést nem lehet alkalmazni egy ilyen eljárásra, mely valakinek bajt okoz a nélkül, hogy bármiféle kötelességnek eleget tesz. Vajjon a gráci Kasper urnak mi köze a magyar nyelvhez, hogy annak feltékeny megőrzését magára vállalja? Átlátszó a jó urnak indokai. Gyönyörű reklám biz az, hogyha széles Magyarország ismeri azt a magyar barát osztrák kereskedőt, ki egy bakszászt a

magyar nyelv miatt pellengérré állított.

No tehát, ezen Kasper-féle cégnek küldeményeit azóta félhíborodással küldik vissza, valahányszor intelligens szász ember lakásába kerülnek. Teljes joggal! Bevallom, én is azt tenném, én, kiről állítani, hogy a magyart gyűlölöm, egyszerű rágalom volna, én, ki számos magyarul címzett levelet nemcsak szívesen elfogadni, hanem azokra a magyar nyelvben való csekély jártasságomhoz képest magyarul is szoktam válaszolni.

Mert a Kasper-féle levelek vissza küldése korántsem jelenti a magyar nyelv ellen gyűlöletet, hanem egyetlen egyedül csak tiltakozást az ellen, hogy német nemzetiségű kereskedő az üzlet érdekéből németekkel szemben nemcsak letagadja az anyanyelvét, hanem nyelvrokonainak a feletti félhíborodásával reklám czélokra vissza is él.

A »Können nicht magyarisch“-féle felhívás is csak ilyen tiltakozás és egyéb semmi. Azt pedig nem mondom, hogy a tiltakozás épen ezen kifejezése korrekt és izléses lett volna.

Nagyszeben.

Neugeboren Emil

a „Sieben-Deutsch Tagbl.“
főszerkesztője.

Változott viszonyok közt.

(A régi időkől.)

Írta: **Morvay Károly**.

A márcziusi napok után legsúlyosabb lett a kisebb birtokos nemeselek sorsa.

Első sorban tekintélyök megsértését látták az egyigás-pár gyalogos jobbágy szolgálatok beszüntetésével.

Saját (munkátölszűz) kezökkel kellett munkához látni.

*Móricz Károly uramat is ez a sors érte. Minden erejével azon töprengött, hogy a hiányzó igaerőt elő teremtsen. Ezért egyik nemesi curiáját bérbe adta ki.

Kivette pedig Ohanovics Vendel József, egy fufangos rácz. Ez az ember valaha jobb napokat látott.

Ösmerte Bécsset, mint a Nábrádi utcát, lovat szállított a hadsereg részére, Béjárta Beszarábiát s élénken adta elő, mikép

*) Ezelőtt 50 évvel Móricz Gedéonnak a Móricz Károly fiának 1-ső rendű szabó üzlete volt Debreczenben a főtéren túl a fő doh. tőzsdén.

szedte rá akkor a vāmöröket. Mint tönkrement ember került a faluba.

Az öreg hosszú rácz lakta tehát a nemesi curiát Sára asszenynyal, a gazdaszszonyával, de kisebb gondja is nagyobb volt annál, hogy a szerződés szerinti bérfizetéseket teljesítse.

Telé szájjal hirdette, mikor szólott arról.

— Itt ért engem a negyvennyolcz, tehát az enyém,

Végre Móricz uram is megsokalta a mende mondat. Egy holdvilágos este vállára vette a kétcsövű fegyverét s elballagott a piacz téren fekvő curiához. Ott vállhoz kapta a fegyvert és a széles tornáczon elkezdett fel s le járni, mint egy örszem.

Ohanovics Vendel József Sára asszenynyal a kandalló patkáján üldögélt, sült burgnyát szedegettek ki a parázsból.

Az egyhangu lépés végre figyelmessé tette az öreget és fejét az udvari ablak felé fordította.

Abba a pillanatba megcsillant a fegyver czélgombja. „Uramfia sóhajtott fel kijárat ott?”

Kivülről rögtön válasz is jött rá.

— Racz vért, iszom ma Kerti uram, válaszolt mintegy az utcán járó kérdésére, beszorult a róka! Adok én neki mindjárt szabadságot!

Hallva ezt a szép szót, Ohanovics Vendel József nem várta be a fenyegetés végrehajtását. Kinyitotta csendesesen az utcára nyíló ablakot és allo hányd vesd el magad meg sem állt a nagybirtokos udvar házáig. Az ebédlőbe lélegzet vesztve, sápadtan esett be. Mikor szóhoz birt jutni, panaszba tette, hogy fegyverrel üzte ki Móricz Károly a házából.

— Bizonyosan nem fizette a bért — válaszolt rá nyugodtan Botka Lajos, a házigazda.

— Miért fizessenek — pattant fel a rácz —, hisz engem is benne talált a 48, mint mást.

Igaz, csak hogy a bérbe vett Curia — mint bérlőt. Soha ettől uri szolgálatot nem tettek, így fel se szabadulhatott alóla!

— Mi tévő legyünk most éjnek idején? — kérdezte a rácz siralmas hangot váltva. Az alsó udvarban van egy üres régi

Közérkölciség.

(T. I.) Az emberi fejlődés mai óriási haladásában a gőzt, gázt és villanyt járma alá szorította; technikai eszközei tökéletesítése által, számítási képességeinek majd a csalhatatlanságig menő eredményeivel hegysegeket bontott, utat épített azok gyomrában és felületén a polgárosultság vívmányait széthordó locomobilja számára, termékenyítés céljára megcsapolta a mérhetlen vizeket s a tengert alatta furott viaductokkal, felette emelt hidakkal kényszerítette a civilizáció sikerei széteszthatásában való segédkezésre; a tudományok és művészetek önkényt következő fellendülése révén, amíg politikai, társadalmi és polgári szabadságot teremtett meg, addig az ősi idők elvesztetteknek hitt emlékeit kutatva, megvilágította a regiek ellettörténetét s megtudta állapítani az arányt, a múlt, a jelen, sőt a jövő között is.

Rendelkezik tehát minden belső és külső eszközzel, ami századainkban a létet csak kedvelté, vonzóvá és czél teltté tudja tenni és mégis ha jól megvizsgáljuk szervezetét, ha összes alkotásait elemezzük s szambavesszük, azt találjuk, hogy az összhang nem teljes s az egészen nem ömlik el az a harmonia, ami — hogy rokonképpel éljünk — a plastikusságnak előfeltételeit képezi.

Hibázik egy bizonyos atom organismusából, mint szeg a kerékből, de ennek a paranyak hiánya annyira zavaró, hogy miatta nem találjuk meg az összműködésnek formailag, úgy mint lényegileg teljesen kielégítő hatályát a fejlődésnek egész vonalán.

S ha kérdezzük, mi okozza ezt a zavart, ezt a hiányt, hirtelen feleletet nem nyerünk és csak akkor tudunk az okoskodás mélységével reá találni, amikor a haladás, összes nyilvánulásait sorba véve kutatjuk, vajlon megfelelnek-e ezen nyilvánulások min-

lakóház, azt őszig oda adom ingyen — mondotta az öreg földesúr —, de előbb a tartozását lefizesse!

Biz az öreg Vendel még tengeritörés-kor is benne lakott és csak hátranyára volt az udvari cseledeknek. Sehogyse akart ki költözni innen se. Kifogott rajta az édes apám (aki ezt az alsó udvart az édes anyammal kapta.) Rendeletbe adta, hogy 300 véka csős tengerit hordasson fel a gazda a rozoga vén épület padlására. Éjjelenként aztan recsegett, ropogott a padlás minden eresztékébe s félt az öreg, hogy egyszer rászakad és agyoncsapja, mint az egérfogó az egeret: csakis ezért költözött ki belőle.

Igy lett aztán Móríc urának jó két ökre, szekere, ekeje s megadva magát a sorsnak, ki-kijárt a tagocsájára szantogatni. Ott nem látatlankodott a paraszt, hogy lássa! (Külön volt a nemesek tagja kivágva.

Jött azonban ránézve egy siralmas rendelet, mely így szólt:

„Minden gazda tartozik egy hét leforgása előtt arkot hányni a telke hozzába az ut mentén.“

A vármegye a felülvizsgálattal a bányát bizta meg. Egy hét multán feljárta a községeket. Kész volt az árok mindenütt, csak a Móríc uram curiája előtt volt kihányatlan. Bement hozzá. E szóval szólította:

— Nagyonrestellem, hogy intelligens, hozzá némes embert kell köteletségére figyelmeztetnem!

— Volnék csak a tekintetes uram helyzetébe, nalam is ki lenne hányva rég. — szólt, komoran a változott idők miatt feltört marku nyakas kurta némes.

denben azoknak a követelményeknek, a melyeknek beteljesítése a haladást a belső és külső értékesség világboldogító magaslatára emeli?

Kutatásaink erre megállapítják, hogy a fejlődési processusokból hiányzik többnyire a belső értékesség s nyilvánulásai nélkülözik azt, ami nélkül hatásuk csak ephem és szalmalángszerű, az erkölcsiséget. Korunknak divatos, de annál veszélyesebb jelszavává lett, hogy a haladás nem mindig ferösze az erkölcsiséggel s a gondolkodás szabadságával annak fejlettebb működési irányban való mozgásra ősi nyugókat maga előtt nem tűr meg.

Ó mily sajnálatos léteszme ez, mert míg egyrészt a haladástól tulajdonképeni rendeltetését: működni az emberiség s így a közjó javára hova tovább mind tökéletesebben és ekként magát a socialis morált tagadja meg, addig másrészt elfordul a törtenelemtől és annak tanuságtételeit a népek sorsát i anyító közérkölciség hatásairól mintegy figyelembe sem veszi.

Ott van Ninive és Babylonnak Judaeának, Phoenicianak, a görögöknek és rómaiaknak, de számtalan más nemzeteknek is ellettörténete, melynek lapjait, ha forgatjuk, minden lepton nyomon igazolva találjuk azt, hogy bár lett legyen akarmelyik nép a hatalom és dicsőség telőpontján, amikor elvesztette lábai alól cselekvései közepette az erkölcsi talajt — „ledől és rabigába görnyedt.“

Az élet mesterének, a históriának eme tanítása is, de meg a haladás fogalma, melynek kiegészítő és fő részét a nemzetek boldogulása, tehát általános erkölcsi czél képezi, szintén kétségtelenül teszi, hogy a mai és a későbbi felvilágosodott kor embe-reinek gondolkozásmódja, tevékenysége, technikai fejlődöttsége, tudományos és művészeti előrehaladottsága, általános eredményéhez, a világbékehez, szabadsághoz s vagyoni jóléthez jutni akaró politikai törekvése keil, hogy magán viselje az erkölcsiség zománczat külsőleg, es az átalakulások nagyszabásu mozzanatai pedig üdvös hatályuk belső tartalmát a morálban domborítsák ki.

Reánk, magyarokra ezer év váltakozó küzdelme, a megpróbáltatások s a szenvedések keresztüze, a nemzetboldogulásnak néha-néha derengett hajnalpirja epen kötelezőve teszik, hogy haladásunk összes értéktételeit a közérkölcis a tal szabalyozott verkeringés irányítsa.

Ehhez pedig nem kell egyéb, mint a hazafias köteleltségeknek, természetesen az erkölcselenséget kizáró módszerinti és a hit sugallmazását követő beteljesítése fardhatatlansággal, áldozatkészséggel, ha szükséges, összes erőink sorompóba állításával, mit ha megteszünk, úgy betöltjük erkölcsi és hazafias hivatásunkat, megvalósítjuk nemzeti céljainkat, létjogosultságunknak pedig megadjuk nagyságban, hatalomban s fényben az idők végtelenségéig terjedő maradaudóságot, megpróbáltatásainknak, aspirációinknak eme jogos pályabérét!

Debreczen város jelentéke-nyebb lakott helyei.

(Történelmi adatok.)

Összegyűjtötte: **Zoltai Lajos.**

XV.

95. E b e s. N. 569. Legelőször, 1216-ban a váradí regestrumban fordul elő, mint helység. Papját említi a pápai tized lajstrom is — 1332—1337. Legrégibb birtokosai az Ehesiek, akik a Szepesiekkel együtt az Ár-

paddal bejött kun vitézekből származhattak. Később a Szepesiek s más családok osztottak Ebes birtoklásában.

Szepesiek révén a szomszédos Pércsiek is már a XV. század elején feltűntek Ebesen. Pércsi II. Mikéfia Lászlónak, aki 1400 körül élt, Szepesi Dorottya volt a felesége. — 1423-ban Zsigmond király előtt a Pércsiek panaszt emelnek Szepesi Imre fia ellen, mert ezek Vásári nevű községükben a halfogókból a halakat elhordták, ebesi és pércsi jobbagaikat pedig elfoglák. 1482-ben Szepesi Mihály a régi korban nem szokatlan kölcsönös örökösödési egyezsége lép Zombori Antallal. Nevezetesen, azon esetben, ha mag nélkül halának el, Zombori Antalnak zombori, Szepesi Mihálynak pedig ebesi birtokai, egyikről a másikra szálljanak. Am a Szepesiek egymás között sem tudnak békés egyetértésben élni s atyafiságosan megférti az ősi jószagokban. 1494-ben Mihály a László fia és Péter a másik László fia, Miklóssal és Imrével a János fiaival, továbbá Tamással a Demeter fiával elkeseredett pört folytatának Szepes, Ebes és Pacz birtokok miatt. Frater György váradí püspök kir. helytartó parancsára 1547-ben László váradí aidozó pap megidezte Pércsi Györgyöt és a hatom Dobó testvert, Domokost, Ferenczet, Istvant, később — Eger hős védőjét — bizonyos hatalmaskodás miatt, melyet ezek a Szepesiek ebesi birtokan elkövettek.

Ebes e korban egyike volt Debreczen vidéken a legnépesebb falvaknak, 1552-ben 61 portat irtak benne ö-sze. Ugyanazon évben birtokosai között négy Szepesi említenek, Györgyöt, Ferenczet, Lászlót és Sebestyént. Ekkor Ebes egészen a Szepessy családe. Az 1582 évi török fejadókönyvnek már csak 39 házról van tudomása, de még áll a hanyatt-puzzuló faluban a templom is. Ez időbeli, sem későbbi földesurairól a magánlevéltár segítségével nélkül nem szólhatok. Elpusztulás: a nádudvariak, szigetiek, szoboslaiak, szovátiaiak levágásával eshetik össze, ami 1594-b n történt. Ebesi beköltözők neveit egykoru jegyzőkönyveink nem örökítették meg. Debreczen varosa 1609-ben már mint praediumot vette zálogba. A következő időkben rendszeren Szepessel együtt említik.

Vasuti allomása van, de iskolája nincs. Pedig sok szép polgári tanya virul termé keny földjén.

96. Szepes. N. 290. A régi oklevelekben: Zebus, Zepus, Scepus, Zepes-nek írják. Ősi fészke a honfoglaló elődöktől származó Szepesi családnak, mely a hagyomány szerint Zoárd vitéztől származik. Legelőször a váradí püspökök jóvedelmét szaporító szeretet adományok felsorolásánál — a XIII. század végén — és a pápai tized lajsiromban, 1332—37-ben olvassuk e helység nevét Püspöki tizede egy évben 99 kepe, de a következő évben már csak 19 és 18 kepe; papjának szeretnt adománya pedig 1 fertó, — egy nehéz ezüst márka negyed része, — vagyis 1 frt. János nevű papja, aki esperes is volt, pápai tized fejében 16—18 garassal járult XXII. János pápa költségei könnyítéséhez, holott a váradí egyházmegye vidéki papságának több mint fele 9 garastól lefelé egész 2 garasig adózott évenként Szent Péter utódának. A szepesi plebánia tehát a jobb javadalmuak közé tartozott. De a község földesurai, a Szepesiek is vagyona, tekintélyre a vidék legelőkelőbb családaival vetélkedének. Bonyitai írja róluk: „Nemzetségek századokon át adott munkás férfiakat a közéletnek, mind az egyházi, mind a világi pályán. Nemesebb küzdter hiányában pedig hol szomszédaiakkal, hol egymással éreztették duzzadó tetterejök hatalmát.“ Egyik, Illés, egy-

házi jogtudor (1449), a másik, János zágrabi püspök (1403) ki Zsigmond királytól nem hajlandó elfogadni a neki felajánlott kisebb jövedelmű, de nagyobb című kalocsai érsekséget. János püspöknek apja, Jakab híres országbíró, ismét másik Szepesi, a már említett Illés jogtudornak apja vagy talán testvére Hunyadi János mellett az ország vicegubernatora.

Szepesi Mihály és Imre, az Ábrahám fiai (1408) véresre verik rokonuk László, János fia szepesi jobbágyait. Ugyane század végén, épen Mátyás, az igazságos halála esztendőjében Szepesi Miklós és Imre, a János fiai, akikkel már 20 év óta pereskednek Szepesi Mihály és Péter — összeszedik ebesi, szepesi és paczi jobbágyaikat, Szepesről magáról tizenhatot s ezekkel Szepesi Mihály házafedelét lerontatták, azt barmaikkal felétették, szérüskerjéből hét ői szenát, mely száz arany forintot megért, hatalmasul elvitettek.

A Szepesi család a XV. és XVI. században állott hatalma, gazdagsága, dicsősége tetőpontján. Szepesen kívül, ahol mellettök épen nem, vagy csak alig volt más földesúr, egészben vagy részben hosszabb és kevesebb ideig övek: Ebes, Szovát, Köteles, Boldogasszonyfalva, Kaba, Szoboszló, Sziget, Nádudvar, Egyek, Bodacs, Ohat, Náprád, Gát, Pacz, Fancsika, Er-Adony, Bábocziika, Apáthi, Vasári, Keszi, Gyömrő, Telestelke, Boics, Vasad, Bodóháza, Füged, Hejese, Zakul. Egyházas, Királyi, Réth, Papos, Ugornya, Ragáld, Királyi Darócz, Császló, Saar, Homok, Harabor, Abahaza, Komlós, Nemetfalu, Dorogma, Gergely Czegény, Cseke, Istvandi, Kis Szekeres, Füleld, Kölcse, Mitota, Csaroda, Veskócz, Endréd, Petneháza, Gyulháza, Négyes (honnan egyik, ma is előaguk előnevet vettek) Lövő, Fejercse, Portelek, Rohod, Lázár nevű falvak és puszták, Bihar, Szaboles, Szatmar, Zaránd, Bereg, Borsod, Abauj és Szepes vármegyék területén.

Szepes az 1552 évi adó összeírás szerint népes helység, mert 71 portát számlált ebből 30 kapu Szepesi György, 21 Szepesi Ferencz, 11 Szepesi Sebestyén, 9 Szepesi Lászlóé. De már 1572-ben a török adótisztek a templomon kívül mindössze 32 házat olvastak benne össze. A 15 éves nagy háboru rombolásait Szepes sem bírta túlélni. A XVII. század hajnala már elnéptelenedve, pusztán talála. A Szepesiek helyébe is, kik másfelé húzódtak, új földes urak léptek. — 1561-ben II. János király a német parti Boeskaik, Miklósnak, Bihar, Szaboles, Zemplén és Szatmár vármegyékben fekvő javait Szakalyi Jánosnak, Doroszlai Jánosnak és Ebesi Lőrincznek adományozza. E gazda cserélő birtokok közt említettnek Szepes, Ebes, Szovát, a paczi paedium, valamint Szoboszló.

(Folyt. köv.)

Dalok.

I.

Hetednapja, hogy irtam a levelet,
De hiába! nem jött rája felelet.
Várok, várok, — álmodozva felőle —
Mint rabmadár a tavaszi szellőre.

Csak azt kértem: szeret-e még kedvesem?
S nem felelt rá! Nem tudok már sirni sem.
Forró vágtyól hulló köny is elapad,
Égő naptól a tenger is kiapad.

Megvert, megvert az Uristen haragja!
Egykor én . . . hej! most ő nem hajt
szavamra.

Megbántam már, megszenvedtem ezerszer.
. . . Hátha-hátha szívébe zár még egyszer?

El is küldöm az utolsó levelet:
Sötét felhő-borítékba: lelkeket;
Hulló könnyem záporosó ködébe,
Reménységem piros hajnal pecsétbe.

Mint a tolvaj, lopva jarok.
Mig búvóhelyt nem találok:
Kicsi levél a kezembe,
Minden betű gyöngyszem benne.

Minden szava virágillat,
Minden sora szívemig hat,
Minden lapja tele fényvel! . . .
Rózsám írta kis kezével.

Eloolvasom tizszer, százszor,
A jó isten tudja; hányszor.
Rejtegetem féltve óva . . .
Isten a magmondhatója!

Azt se tudom, hogy mit érzek?
Örömben, hova néztek,
Sir a lelkem, avagy nevet? . . .
Azt írja, hogy szeret, szeret!

Baja Mihály.

NAPI HIREK.

Kérelem tisztelt választóimhoz.

Van eset rá, hogy választóim ügyes-bajos dolgokban hozzám fordulnak. Mindig szívesen segítek rajtuk, ha csak lehet. Csak egyre kérem az illetőket, ideje korán forduljanak hozzám, ne oly későn, hogy már emberi hatalommal se lehet segíteni. Különösen egyre kérem t. választóimat: a ma-s i n a - v i g é c z e k k e l szemben legyenek óvatosak, s ha gyanusnak találják, mielőtt a szerződést aláírják, forduljanak hozzám felvilágosításért. Szívesen szolgálók.

Tisztelettel

Rákosi Viktor.

A debreczeni műpártoló egyesület

február hó 6 napján pénteken d. u. 6 órakor a városháza kistanácsstermében választmányi ülést tart. Targyak: Közgyűlés előkészítése, folyó ügyek.

Debreczeni theológus Kanadában.

Kovácsi Kalmántól, a volt debreczeni theológustól, ki költeményeivel is feltűnt, vettünk Kanadából újabb levelet. Assiniboia állam Esterház községéből kelt ez a tengerentuli levél. Azt írja a fiatal lelkész, jelenben a legnagyobb magyar telepen, Eszterházon időzik Urvacsorával egybekötött istentiszteletekre. Békevárott, hol állandóan tartózkodik, mely iszta református magyar kolónia, még csak ezután kezdik meg a cséplést magyar testvéreink. Par nap óta tavaszi idő jár. Olvad. Az éjek gyönyörűen világosak. Végül azzal rekeszti a Kanadába települt ifju író és misszionárius tengerentuli levelét, hogy a kanadai református magyarokról és viszonyokról írott cikkét közelebbi postával küldi. Érdeklél várjuk.

A Kossuthkőr közgyűlése Hajduszoboszlón.

A Füg. Hajduságból olvassuk, hogy a hazafias hajduszoboszlói Kossuthkőr, mely

életrevalóságának már eddig is számos szép jeleit adta (diszes körhelyiséget is építtetvén), tisztújító közgyűlést tartott. Harom évre választottak meg a körtisztviselőit és választmányát. A közgyűlésen, mint a jelölőbizottság elnöke: Kovács Gyula orsz. képviselő is közreműködött és a megejtett választások szerint elnökké választott ismét nagy lelkesedéssel Oláh Miklós városi tanácsnok, földbirtokos. Sáros Lajos, a kör és a part egyik tekintélyes alelnöke ez alkalommal nem vállalhatván el az egyik alelnökséget, helyére egyhangulag Soós János földbirtokos vála ztatott. A másik alelnökségre ismét Márton János városgazda, a körnek egy becsülésben álló tagja választott meg egyhangulag. A többi tisztviselői és választmányi tagsági helyek is egyhangulag töltettek be és jegyző lett Bor János, — felelős szerkesztő, aljegyzők: S. Czeglédy János, Mönus Gyula. Pénztárnok Kircsi János pénztári ellenőr s könyvtáros Horog Sándor, körgazda Dócsei Lajos, ügyész dr. Grósz Adolf. Választmányi tagok az I. tizedből: Ádám János, Ádám Samu, Czeglédy Lajos, Foghty János, Sággy Ferencz, G. Nagy Ferencz, Nagy Elías, G. Nagy Mihály, Malatinszky Kálmán, Soós Mihály, Plón Gyula, Szabó Lajos, Fisch Albert, Váci János. II. tizedből: Márton Mihály, Horogh Sámuel, Márton Lajos, Czeglédy András. Czeglédy István, Kürthy János, id. Borbély Mihály, Cseke Jakab, Kiss Mihály, Kovács Mihály. III. tizedből: Császi Jakab, Cseke Lajos, S. Kovács Sándor, Kovács Gábor, Márton Gábor, id. Dörgő Sámuel, Cs. Szabó János, D. Császi János, Sándor István, ifj. Szabó Sándor. Csanády Ferencz, Zakar Sándor. IV. tizedből: id. E. Szabó Sándor, ifju Lénárt Andras, ifj. G. Tóth Mihály, B. Nagy Karoly, S. Czeglédy Károly, Gönczy János, B. Nagy Péter, Hüse Imre, Herczegh Mihály, Kati Imre, K. Tóth Lajos. V. tizedből: Vágó András, M. Kovács János, Vágó Pál, Czeglédy József, Loós Balint, Lovas István, Csanády János, VI. tizedből: Sáros Lajos, Somogyi Gyula, ifj. K. Szilágyi Balint, B. Nagy Károly, Herczegh Gábor, Kircsi György, Jeges János, Kovács József, Zubó Ferencz, Magyar Imre, Boruzs Gábor. VII. tizedből: id. Czeglédy Lajos, Tóth Ferencz, Tóth Gábor, Racz Balázs, Fekete János, ifj. Szilágyi János.

Megdicsért debreczeni művésznövendék.

Jól esik emlékeznünk, ha fajunk, városunkbeli tehetségek előismeréséről tehetünk említést. Ugyanis most a budapesti országos magyar királyi műtarajziskola és rajztanárképző ifju növendékei kiállítás rendeztek zsöngé műveikből, melyeket a vakáció alatt alkottak. E fiatal művészek sorából díszelőleg és elismerőleg emeli ki a Budapesti Hirlap művészeti tudósítója Hajdu Béla művésznövendék nevét és műveit, azokközzé sorolva őt is, a ki man nemcsak ígér, de ad és bizonyos, hogy nevük rövidesen országshírű lesz . . . Minket debreczenieket közelről érdekel ez az előismerés, mert Hajdu Béla debreczeni fiu, Hajdu Gyula nyugalmazott tanácsnoknak a szép és eredeti tehetségűfia, ki Debreczen város ösztöndijaért is folyamodott, de hiába. Elütötték, noha az ifju ember jeles képességeit immáron művészi körökben is ösmerik es elősmerik. Persze ott nem a debreczeni sógorság komaság pápaszemén át bírálták az igazi tehetséget.

Katonai utóállítás

Holnap delelőtt a Korona termében Szabó Kálmán tanácsnok elnöklésével utóállítás lesz.

Budapest és a debreczeni átirat.

A főváros, mai, szerdai közgyűlésen foglalkozik a katonai javaslatokkal. Tudvalevőleg a főváros volt az első törvényhatóság, mely annak idején egyhangú közgyűlési határozott alapján felirt a képviselőházhoz a póttartalékos javaslat ellen. Időközben ezt a javaslatot visszavonták és beterjesztették az újabb súlyosabb jellegű javaslatokat. Ezek ellen Debreczen városa foglalt állást és feliratát hozzájárulás végett bemutatta az összes törvényhatóságoknak. A budapesti tanács e feliratot ma terjeszti közgyűlés elé, és javasolja, hogy járuljanak hozzá a debreczeni felirathoz. A tanács azzal indokolja javaslatát, hogy meggyőződött, hogy „Debreczen város feliratában kifejtett okok nemcsak helytállóak, de társadalmi, — anyagi és nemzetgazdasági tekintetből kiváló figyelmet érdemelnek.” — Az ország fővárosának a példája bizonyosan nem marad hatáskörül az ország többi törvényhatóságaira és követvén a székesfővárosi példát, Debreczen város hazafias védekező átiratát mindnyájan magokéva fogják tenni, mert ez uton tovább haladva Magyarország végromlásába haladunk, a mi még a kormánypárti szivekben is jobb érzésekre pezsdíti a vért és a Zichy Jenő kilépése után újabban Busbach Péter orsz. képviselő, a kormánypárt régi oszlopos tagja jelentette be Podmaniczky Frigyesnél a kilépést. Ezen elhatározását a következő levéllel indokolván meg:

Nagyméltóságú elnök ur! A magyar állam konszolidálása, a magyar nemzet erősítése és a nép anyagi erejének fejlesztése képezik azon feladatokat, melyek helyes megoldásától függ hazánk fennállása jövője. Azt látom, hogy a jelen kormány és az őt támogató képviselőházi többség ezen feladatokkal szemben egészen más elveket vall, más irányt követ, mint amelyeket én eddig vallottam, és egy hosszú életem át merített tapasztalokból helyeseknek és célravezetőeknek tartok. Ez okból a kormányt támogatók pártjának körében való megmaradást magamra nézve erkölcsi lehetetlenségnek látom. Tisztelettel bejelentem tenát nagyméltóságodnak, hogy a szabadelvű pártkör tagjai sorából kilépek. Fogadja kérem, nagyméltóságod kitünő tiszteletem kifejezését. Budapest, 1903. január 28-án, igaz tisztelője Busbach Péter.

Számonkérőszék a városházán.

A számonkérőszék Puky Gyula főispán elnöklésével e hó 11-én ülést tart. A számonkérőszék a tisztviselők félévi tevékenységét vizsgálja felül.

Eljegyzés.

Weisz Lajos és neje Malvin leányát, Karczagon eljegyezté Klein Lajos.

A közigazgatási bizottság ülése.

A közigazgatási bizottság holnap dél után 4 órakor Puky Gyula főispán elnöklésével ülést tart.

A polgármester ittthon.

Kovács József polgármester ma éjjel érkezik haza Budapestről, a hol hivatalos ügyekben járt.

Megnyílt az iskola.

A Jókai utczai elemi iskolát a polgármester a főorvos előterjesztésére, miután ott a kaonyaró megszűnt, megnyitotta. A tanítást holnap kezdik meg az iskolában.

Színészek bálja.

A farsangi tréfás bohókás hangulatok ragadják a színtársulatunkat is. Tánczrake-rekedik Thália vándornépe. Ma este tartják meg az Angol királynő száfló összes termében a jelmezestánczestélyt, mely iránt az arany- és talmi arany fiatalság körében nagy az érdeklődés, a mit nem csodálunk, hisz a rendezőség csak felig meddig csif-csuf férfi sereg, másik felében a színpadi tündérekert következő bájos virágai: Felhő Rózsi Hahn-ol Aranka, Áldor Juliska, Jeszenszkiné Irén, Kremerné Lili, Menszáros Margit, Than Mariska, Csige Ilonka, Adamek Irma, Bittera Erzs, Berzeviczy Etelka, Kendi Piroška.

Mennek a pokolba . . .

Az igaz magyar embert, a nemes Zichy Jenő grófot, ki az országházban tiltakozott nemzete további nyomorgatása ellen és ki, mintsemhogya újabb véradót megszavazza, kilépett a kormánypártból, ünnepli most a nemzet. A nemzet háláját a főváros polgársága, az egyetemi ifjak és a Kossuthpárt képviselői a fővárost magával ragadó fáklás menettel és felvonulással fejezték ki Zichy Jenő iránt. Ezen felvonulás alkalmával zendült fel a következő sikerült alkalmi dal:

Száz svaregelb egy sorba
Mennek a pokolba,
Fejérváry elől
Ördögnek sem kell ő!
Eljen Zichy Jenő!

Vajha valóra válna e fohász!

Egy elfelejtett koszoru.

Mintegy 10 év előtt Kossuth Lajosnak Magyarországból egy koszorut küldöttek. A koszorut szép, becses emlékként őrizte Kossuth Lajos, ki azt még rámbába, üveg alá is tétette. Kossuth Lajos ezt a koszorut később orvosának dr. Bassó Arnoldnak ajándékozta, ki, mikor Kossuth Lajos meghalt, a koszorut emlékül és megőrzés végett elküldötte Debreczen városának. A küldeményt annak idején Simonffy Imre volt polgármester vette át, ki felbontatlanul tétette félre a ládát és így a koszoru azót ott hevert a ládában, senki sem gondolt rá többé. Mig most végre előkerült a feledés homályából. A polgármester előszobája melletti kis lomtár helyiségben bukkantak rá a ládára. Kibontván a ládát, megtalálták az évekkal ezelőtt küldött koszorut . . . A lomtárban hanyódott Kossuth koszorut most a városi muzeumban helyezik el.

Öngyilkos fiatal asszony.

Hajdunánásról Öngyilkosságról ad hirt tudósítónk. Egy D. Nagy Mihályné nevű fiatal asszony lett öngyilkossá szerelmi csalódás miatt. D. Nagy Mihályné Gulyás Klára mindössze huszonnégy tavaszt látott virulni. Élete azonban egyáltalában nem volt boldog. Ugy mondják, hogy valami fiatal legény után rajongott, a ki most a debreczeni 39. gyalogezrednél szolgál mint köztívész. Ura nem vette észre, hogy a feleségét a hitvesi hűség bántja, épen olyan jó indulattal volt iránta mint hazasságok első hónapjában. Az asszonyt azonban végheletlen elkeserítette az a tudat, hogy sohasem lehet azé, a ki iránt rajong. Nagy lelki küzdelmet aztan nagy elhatározással fejezte be. — Gyufa oldatot ivott. A mérge hatása csak az esti órákban jelentkezett az asszonynál, a ki férje előtt rogyott össze. A kétségbeesett férj azonnal orvost hivatott de már az orvosi tudomány nem segíthetett. D. Nagy Mihályné rövid szenvedés után elhunyt.

Lótenyész kerületek országos szervezése.

Az ország lótenyészítésének fejlesztése és emelése érdekében a földmívelésügyi miniszter a tenyészkerületek létesítését illetőleg azok meghatározását határozta el. E czél elérések az állami méntelepek hatásköri körzetein értekezletek tartását mondta ki. A debreczeni méntelepre vonatkozólag ezen értekezlet Debreczenben a vármegyeházánál folyó február hó 26 an fog megkezdődni. A földmívelési miniszteriumot ez értekezleten Lossonczy Mihály miniszteri tanácsos, országos lótenyésztesügyi főnök fogja képviselni.

Az iparos ifjuság tánczestélye.

A debreczeni iparos ifjuság önképző egylete 1903. évi február hó 15-én, (vasárnap) az „Arany Bika” szálloda disztermében zártkörű tánczestélyt rendez. Kezdeté este 8 órakor. Belépti-díj személy-jegy 2 korona. Család jegy 3 szem. 4 korona. Jegyek csakis a meghívó előmutatása mellett előre várhatóak: ipartestület, iparos-ifjuság helyiségében, Balla Mihály, Fridvalszky Rezső, Cziczó Lajos uraknál és este a pénztárnál. Felülfizetések köszönettel fogadtatnak s hírlapilag nyugtáztatnak.

Furfangos család.

Purfangos módon s hozza naponként becsapta Szücs Mihályné husáruól asszonyt egy elegánsan öltözött nő, a kit most a rendőrség mindentfele keres. Az elegáns nő állandó vevője volt Szücs Mihálynének. Mindennap elvitt tőle néhány kiló sertéshúst, de soha nem fizetett, ügyes hazudozásaival zseniálisan kitért fizetés elő. Szücsné végre is megsokalta hazudozásokat, nem adott neki többé húst, hanem kövelette pénzt. Az elegáns nő látva, hogy már így nem boldogul, úgy tett mintha fizetni akarna. Szücsnével három kiló húst leméretett s a kosarába tette. Azzal az ürüggyel, hogy egy huszkoronás bankót megy felváltani elitavozott, de biztosítékul ott hagyott egy csomagot, melyet mint mondá akkor vásárolt egyik helybeli üzletből Szücs Mihályné három napig várta az elegáns nő visszatértét, de biz az nem jelentkezett. Gyanakodni kezdett, hogy újból becsapta az ismeretlen nő. Gyanus volt volt előtte a csomag is. Felbontotta és meglepetve látta, hogy az min-

A két évtársulatba beiratkozott 1529 tag heti 6948 korona befizetéssel. A befizetett tőke 464,721 korona. **A belépés ez idő szerint még mulasztási illeték nélkül történhet.**

SZÍNHÁZ.

Műsor:

Febr. 4. szerdán: Kapitány kisaszony, daljáték C.

Febr. 5. csütörtökön: Kapitány kisaszony, daljáték. A.

Febr. 6. pénteken: Loute, bohózat. Először. B.

Febr. 7. szombaton: Loute, bohózat. C.

Febr. 8. vasárnap d. u. A kis szökevény, daljáték, este Loute, bohózat.

(A velencei kalmár.)

A lángeszű britt óriásnak egyik remekében gyönyörködött az este a szép számú színházi közönség. Olyan alkotás ez, melyben akkor is gyönyörködnünk kell és gyönyörködnünk is, ha még a tegnapihoz hasonló előadásban kerül is színre. Ez az előadás ugyanis nem tartozik a jobbak közé. Szórakozottság, készültség, a jellemeknek subaként való ki- s be forgatása, illetlen hanczurozó kedv sülyesztették a kritikánálira nemelyelőadók játékát; annyival inkább dicsérettel emlékezünk meg Sebestyénről, ki az uzsorás Shylok zsidó szerepében ismét jeleit adta az ő művészi hivatottságának és fényes alakító képességeinek. Ez a fiatal színész a Shakespeare önmegehasznált és a gyűlölködéstől őrző zsidóját nagy megrázó erővel mutatta be előttünk; de őt egyszersmind a szerep tudását illetőleg is példaképpen állítjuk tisztelt kartársai elé.

Kisebb szerepében természetes és határozott volt Pataki. Hahnel sem rontotta a szerepét. Azonban több uron látszott, hogy Klenovicsunknak tegnap ülték a lakodalmi áldomását... Rózsáskedvüket nehezen türtőztették még a komolyabb jelenetekben is, pedig lakodalom ide, lakodalom oda, a közönség iránt kötelező figyelemről soha sem szabad megfeledkezni... Egyébként, ha már így a lakodalmat is szóba hoztuk, emberi életre tartó boldogságot kívánunk a Klenovics párnak... Makó igazgató (hisz ő is volt valaha vőleg ny!) bizony-bizony fölmenthette volna ez este a derék Klenovitsot az Antonio szerepétől. Azonban az ő szórakozottsága érthető és menthető volt... A Shakespeare fölöttünk borongó szelleme sem vehette tőle rossz néven.

(?)

Részvétiratok a Mitrovics családdhoz.

A nehéz gyászborult Mitrovics családdhoz egyre jönnek a részvétiratok. Azokon kívül, akik élőszóval, személyes megjelenésükkel osztottak a gyászban, táviratban vagy levélben a következő condoleáló iratok érkeztek az árván maradt családhoz:

Ifj. Mitrovics Gyula Debreczen. Kedves atyja váratlan halála megrendítően érinti szerető szívemet, lélekben a családdal siratjuk a jó barátot a jó Isten adjon szeretteinek vigasztalást, az elköltözöttnek csendes nyugalmat a földben; lelkének üdvösséget az egekben. Dömötör Bertalan ev. ref. lelkész. (Duna-Paks.)

Özv. Mitrovicsné Debreczen. Szeretett barátom elhunytá felett érzett fájdalmukban őszinte részvétellel osztozom. Debreczeni Bertalan főiskolai ügyész. (S.-patak).

Özv. Mitrovics Gyuláné. Fájdalmatok a mi fájdalmunk és veletek együtt sirunk, a véghetetlen csapás elviselésére a mindenható adjon erőt mindnyájunknak. özv. Hajzer Endréné. (Hardicsa.)

Dr. Mitrovics Gyula. Egész családom veletek gyászol. Ballagi Géza orsz. gy. képviselő. (Bpest.)

Özv. Mitrovics Gyuláné. Mélyen megrendülve ma vettem az előttem is oly igen drága lélek elköltözéséről a gyászos hirt, legnagyobb sajnálatomra már a temetésre nem mehettek, a mélyes gyászban igaz részvétellel osztozunk. Vass Mihály ev. ref. lelkész (Gégyény).

Özv. Mitrovics Gyuláné. Fogadja magam és nálam időző édes anyám mélyes részvétét. Némethy Károly, miniszteri tanácsos (Budapest.)

Mitrovics családnak. Őszinte részvételt küldi és Istentől vigasztalást kér fájdalmukra. Szóts Farkas theologiai tanár (Budapest.)

Dr. Mitrovics Gyula. Isten vigasztaljon titeket, lélekben veled gyászol. Nagy Béla, ev. ref. lelkész (Eger.)

Mitrovics családnak. Fogadja a szomorodott család, mely gyászában fájó részvétet. Kun püspök. (Miskolcz.)

Özv. Mitrovics Gyuláné. Fogadja mély részvétünket. H. Kiss Kálmán, (Nagy-Körös.)

Dr. Mitrovics Gyula. Őszinte fájó lélekkel osztozunk a család mélyes gyászában, a vigasztalás istene adjon erőt, áldott legyen a nagyra hivatott s az urtól korán elhívott férfiú, nemes lelkű barát, emléke mi köztünk. Tóth Pal, felsőbb leányiskolai igazgató (Miskolcz.)

Mitrovics Gyuláné. Egész családommal együtt lélekben gyászolom pótolhatatlan veszteségünket s hálás emlékezések között áldom felejthetetlen mesterem nevét. Isten kegyelme örökjék szerettünk sirján és az ő siri álmait felett. Radácsi György, theologiai tanár (S.-patak.)

Nagytisztelű Asszonyom! Főiskolánk tanári kara mély részvétellel értesült azon lecsújt csapásról, mely felejthetetlen férje elhunytával Nagytisztelű Asszonyomat s családját érte. Azonban az elhunytak halála nagy veszteség az egész református egyházra és tanügyre nézve is, miért is benne főiskolánk tanári kara az egykori kartársat és kiváló lelkészt és nemes lelkű férfit méltán gyászolja. Legyen áldott az elhunytak emlékezete s a mindenható Isten enyhítse az ő szeretteinek mérhetetlen fájdalmát! Dr. Kérészy Zoltán akadémiai igazgató.

Igen tisztelt Kartárs ur! Kedves barátunk! Az Önt is m. t. egész családját ért sulyos csapástól mélyen meghatva főgymnasiunai Tanárkarunk nevében őszinte és fájdalmas részvételnél nyitvánitjuk édes atyjának ravatalánál. A megboldogultnak a protestáns egyház és iskola körül szerzett nem közönséges érdemeit, az ő mélyen járó s igaz szabadelvűségtől áthatott kalvinista gondolkodását beszédjeit és írásait egyházunk történelme — megvagyunk győződ-

ve — fényes bírálatban fogja részesíteni. Neve mint tudósé és tanaré legjobbjaink közt fog tündöklenni, Igazgatótanácsosi működése, melyben főiskolánk s benne főgymnasiunumok szellemi érdekeit nemes hévvel s magas felfogással védelmezte, mindenkör hálás emlékezetünkben élni fog. Fogadja s nyitvánitsa mélyen tisztelt családja előtt legmélyebb részvétünket, melylyel maradtunk tisztelő kartársai a debreczeni ev. ref. főgymnasiun tanárai nevében Sinka Sándor főgymnasiun igazgató.

Tekintetes Tanár ur! Méltó megdöbbenéssel értesültem ma vett soraiból jó édes atyjának korai haláláról. Fogadja tekintetes tanár ur s legyen szíves a gyászoló családnak tolmácsolni őszinte igaz részvétemet. A jó Isten, aki elrejtett bölcsességgel intézi éltünk változásait, hitünk szerint a mi javunkra, erősítse, vigasztalja és áldja meg a nagy csapás sulya alatt bánatban vergődő, keseregő sziveket. Dávidházi János esperes (Kaba.)

Tiszáninneri ev. ref. egyházkerületünk mai, rendkívüli közgyűlése a legmélyebb részvétellel osztozik Nagyságod szeretett férje elvesztése feletti fájdalmában, a családot ért mélyes gyászban. A megdicsőült férfiban egyházkerületünk egykori vezérembere, nagyra hivatott büszkesége költözött el az élők közzül, a ki egyetemes egyházunknak is erős oszlopa volt. Isten vigasztaló kegyelme s a mi őszinte részvétünk enyhítse Nagyságod s az árvák fájó sebeit! Az egyházkerület nevében Kun Bertalan tiszáninneri ev. püspök.

Kedves Gyulam! Ha elhalaszthatatlan teendő nem gátolna, ugy holnap édes atyád temetése alkalmával személyesen lettem volna jelen, kifejezendő ezáltal is az ő iránta való tiszteletet s a hozzatok való rokoni ragaszkodást. De mivel teljes lehetetlen jelen lennem, e pár sorban adok kifejezést a magam és családom igaz részvéteinek. Veletek sirunk és érezzük a csapást. Adjon a vigasztalásnak Istene számotokra a nagy veszteségben enyhülést! Szikszay Zoltán esperes (Maramaros-Sziget.)

Nagyságos Asszonyom! Most értesülök a pótolhatatlan veszteségről, mely első sorban Nagyságodat és a családja tagjait érte, de érte közéletünket, ev. ref. anyaszentegyházunkat s érte mindannyiunkat, kik egy életen keresztül tanultuk őt tisztelni, nagyrabecsülni. Ha van valami, ami e fájdalom nagyságát enyhítheti, ugy enyhítse a tudat, hogy működésének hatását nemzedékek fogják megérezni. Dokus Ernő kir. kamarás, orsz. gy. képv.

Nagytisztelű Asszonyom! Megrendült lélekkel vettem én is a hirt, amely Nagytisztelű asszony szeretett férjének elhunytáról szól. Enyhítse megtépett lelkők fájdalmát az a tudat, hogy a kit az árván maradt család gyászol, az nekünk, a tanítványok ezreinek is, eszményképünk volt, az is marad sirunkig. Áldott emlékeit kitörölhetlenül hordozzuk lelkünkben. Nagytisztelű asszonnyal és gyermekeivel együtt zokogok jó akaró atyai barátom s legkedvesebb tanárom ravatala felett. A legmélyebb részvétellel vagyok Vattay László ref. lelk. gömöri főjegyző.

Nagytisztelű Asszonyom! Lelkemben megrendülve olvasom e perczen kapott értesítést, hogy az én jólévőm, gyámolom, imádott férje, az igaz ember, a kitűnő tudós az örök nyugalom hazájába költözött

és a későn jött értesítés miatt még csak koporsójára sem hullathatom könyeimet. Adjon Isten neki édes siri álmot s itt maradt szerelmeseivel küldje édes atyai áldását és vigasztaló kegyelmét. Nagy Sándor ev. ref. lelkész (Kis Dobrony.)

Fogadja Nagysád, kedves férjének az én barátomnak elhunyt feletti fájdalmában szíves mély részvétemnek kifejezését. Baksay Sándor (Kunszentmiklós) ev. ref. lelkész. Akad. tag.

Mélységes fájdalommal olvastam a szomorú gyászlevelet, mely az én egykori szerető tisztelet, sőt bálványozott tanáromnak halálát jelenté. Átvonultak lelkem előtt az ő egyéniségéhez fűzött örökre becses emlékeim, a melyek mind csak azt bizonyítják, hogy vole a magyar protestáns egyháznak ritka nagyszabásu alakja dőlt a kora sirba, egy egész ember, kit vezérszerepre hivatott a gondviselés . . . Ruczky Gyula ev. ref. lelkész. (Jánosi.)

Ezeket kívül kifejezték még részvétüket Hegedüs Sándor főgondnok, Darányi Ignác földmiv. miniszter főgondnok, Bogdán Lajos ref. lelkész, Kiss Tamás s. lelkész, Szinyei Gerzson ny. akad. tanár, Bakó Bertalané, Antalfy László esperes, Zombory Emőd ny. tanár, Vas János ref. lelkész, Kardos Albert realisk. tanár, Horváth József-ne, Kepes Andor ny. törv. sz. bíró, Baksay Ilonka, Tóth Lajos, Harsányi Sándor ref. lelkészek, Simonyi Zsigmond egyet. tanár, Kovács Lajos ref. lelkész, Kovács Gábor gimn. igazgató, Kérészy István ny. gimn. igazgató, Varga József zenetanár, Csighy Ferencz tanító, Kohányi Gyula, Zsonkay Emma, Bessenyei Széll Farkas táblai tanácselnök, özv. Baczony Lajosné, Joó Imre dr. tanár, Schön Sándor nagykereskedő, Zinkei Ferencz dr. jogtanár, Neuwirth Béláné, Harsányi Gusztáv tvszki bíró, Bartha Mór ref. lelkész, özv. Sárkány Imréné, özv. Farkas Lászlóné, Bókay család, Kun Zoltán, Végh Elemér dr.

Emlékezés Csokonai Vitéz Mihályról.

Irta: Szabó Kálmán.

IV.

A „nemes bátorítás“ című versben meg ez a szó „Vinnó“ fordul elő, így:

„ . . . ők az okost, jámbort valahol tündökleni látják, üldözik és pöffedt kedvet abban lelik, hogy nyomorult sorsuk vinnóit az égig emeljék a mas erdemének düll palotája felett.“ — Ma e szót vinnó, a környéken igen csak Debreczenben s még inkább Balmazújvárosban hallhatni leggyakrabban, de valódi értelmét a köznép között senki sem tudja. Az újvárosiak azért használják gyakran ezt a szót, mert a Balmazújváros és Debreczen közötti országot mellet volt — nem is olyan régen — egy Vinnó nevű csárda. Ma már csak a helye van meg, mert a vasút miatt pusztulnia kellett, de a helyét ma is Vinnónak nevezik. Pl. így szól az újvárosi ember: „mikor a Vinnóhoz értünk, már ott ránk sötétedett.“ Kérdeztem több embertől, hogy minő épület lehetett az a Vinnó nevű csárda, nem valami rozszant kis viskó volt? S azt felelték, hogy nem, mert elég módos épület volt utszéli csárdának.

Már pedig a fentebbi idézet azt mutatná, hogy e szó: vinnó, Csokonai idejében házikót, viskót jelentett. Mivel a nép nem mint köznevet, hanem mint tulajdon-

nevet használja, jó ideig bizonytalanságban voltam e szó felől.

Hát egyszer ott leltem rá, ahol nem is gondoltam volna, Ballagi Mór német magyar zsebszótárában, hol a német „Koth“ után ezek a magyar szavak vannak: sár, vityilló, vinnó, huruba, kunyhó, kalyiba.

Kár, hogy ez a jó hangzású szó — és pedig, úgy látszik, régi magyar szó — ma már nincs használatban. Iróink divatba hozhatnák. Szükségünk ugyan nincs rá, de csak nyelvünk. Elvégre is minél több szóval fejezhető szabatosan egy fogalom, annál gazdagabb a nyelv. Épen Csokonai említi egy helyen, hogy a németek szótárában husz-éle „Nagel“-t szedett össze s még mindig nem volt közte sem bocskorfűző, sem pedig bornyomózsákvarróti. Becsüljük hát meg a szókat, mert Csokonai szerint: vajmi kevés az a scythia szó, a mit katzagányos eleink lóháton hoztak ki Ázsiából. Hátha épen a vinnó egy azok közül!

Bizony nagy baj az, mikor egy nemzet szükében van a szavaknak. Ilyen állapotban volt pedig a magyar a 18 ik század végén. Csokonai korában, Azért volt kéaytelen Csokonai annyi idegen szót használni. Kazinczy Ferencz, Révai Miklós és még több akkor élő lelkes fia hazánkhoz hozzá fogtak aztán a nyelvújítás nagy munkájához.

Ujszókat alkottak, a régiket fölleve nitették, nyelvünk törvényeit és történeti fejlődését kikutatták, szóval a magyar irodalmat újjáteremtették. E derék, bátor harcosok közt látjuk küzdeni Csokonai Vitéz Mihályt is, még pedig olyan magyar modorral, a minővel kivüle egyiket sem. Igaz, fordított is idegenből, de azt tartotta, hogy jobb közepes eredeti írónak lenni, mint kitünő fordítónak. Így aztán a mit ő alkotott, az igazi magyar alkotás s örök becsü kinese irodalmunknak.

A szónyomozás (etymologia) és szóalkotás terén is serény munkas volt Csokonai. „Csak tudnivaló dolog. — úgy mond — hogy nekünk mind a mesterségbeli dolgokban, mind a gondolkodásunkban több ideáink vannak, mint a dentumogereknek, idea pedig szóval, szó meg ideával jár: hogyné volna hát szükség a szavaink számát szaporítani? Bizony a szegény közönségnek ma is több genieje van, mintsem azoknak, a kik szégyenlenek a közö számlálatni; ő maga új ideáit is kimeri magyarul tenni, s ha rék kész szót nem talál, bátorodik csinálni; míg a felső község (osztály) nem akar, a tudós község nem mer és amaz németizál, e pedig diákizál. — Én a szókat úgy nézem, mint a polgárokat a hazában. Vannak szók, melyek régi törzsökös, szinte ázsiai eredetűek, vagy legalább sok száz esztendősek, de az idők viszontagságai miatt, mint sok jeles famíliák, elvesztették nemes voltukat, feledkenységbe mentek, es neveik csak régi könyveknek levelein, holmi avult diplomákon láthatnak. Ezeket méltó a maradéknak új életre, fényre hozni. Vannak olyanok, melyek a két magyarháznak egy vagy több részében ismeretlenek, de másutt igaz magyarok száján gyakoroltatnak.

Kérdem már most, hogy egy valódi nemes, a ki bár a legkisebb vármegyében publicálva van, nem szintugy igaz magyar-e, mint akármelyik grófi, vagy hercegi famíliá, melynek neve és birtoka mind a két magyar hazában széjjel terjedt? Így kell s így lehet ezekről a provinciális szókról is gondolkodni, minéműek, a Duna mellett, kaján, kondor, a Tisza mellett: górnai, kókadni, kontár, a felföldön: csermely, Erdélyben: rügy stb.

Vannak végezetre olyanok, melyek eredet szerint ugyan nem magyarok, de a

nyelv királyától, az usustól pecsétetes levelet kaptak, vagy a magyar tudósok által hungarizáltattak, vagy a szentegyház, a törvénytörvény, a tábor, a fabrikák, a kereskedés, a kézi és egyéb mesterségek körül hasznos szolgálatot tesznek és tehetnek. Ilyen magyarosodott szók: a görög alamizsna, a deák lecke, az olasz rokka, a francia sapka, az angol bigót, a német ház, a tót veder, az oláh berbéc stb.

Ezek indigenák és libertinusok: és ezekben — ha polgári just akarnak szerezni, megkívánhatja a nemzet, hogy a tősgyökere magyar szók felett elsőre ne héjazanak, hogy külföldi ruhájokat levetkezzék és még a legutolsó magyar jobbágy füleinél is botránkozást ne okozzanak s annak száját ne nyomorgassák.

Igy áll fel aztán törvényesen a magyar nyelv országa, így szaporodnak százezrekre annak hasznos és diszes polgárai, így emeli fel fejét a magára hagyatott szegény magyar nyelv, így dicsekedhetik a nagy Corvinus nemzete!

Ha hát én a homályba veszett régi szókkal élni, a különböző vidékeken gyakoroltattak mindenik hazának közpiacára fölvezetni, a külföldi, de magyarrá lett, vagy azzá lenni méltó terminusoknak anyai beszédem soraiban helyet adni batorkodtam: senki meg ne itéljen érette, ha azzal a jussommal élek, melyet tőlem, mint született magyartól, az irigynél egyéb meg nem tagadhat.

((Folyt. köv.))

CSARNOK.

Waterloo.

Erckmann—Chatrián elbeszélése után fordította: ifjabb Móríc Pál.

Akkortájt oly nagy volt a becsületes emberek közötti megdöbbenés, hogy a düh miatt szinte örvöngtünk. Az egyik a fegyvert törte össze, a másik az egyenruháját tépte le. Mindenfelől csak az a kiáltás hangzott:

— Elvagyunk árulva . . .

A vén tisztek halott halaványan szédelegtek közöttünk. Köny pergett az orcájokra . . . A semmibe sülyedtünk. A meghódított népek sorába alacsonyodtunk le.

Még kétezeresztendő múlva is fert lesz, hogy a poroszok és az angolok Párizst miké it foglalták el . . . Örök gyalázatként nehezedik ránk.

Julius 5 dikénneste öt órakor Vaugirardból Montrouge-ba táboroztunk át. És mivel ennek a retirálásoknak már nem akart végők szakadni, mondogattuk.

— Hát kik, mik vagyunk mi voltaképpen? A poroszok parancsolnak nekünk? Ezt tovább nem tűrhetjük; ha elárultak, majd segítünk magunkon. Mit kezmergünk még itt . . . Mi megtettük a kötelességünket . . . Csak nem ugrálunk a Blücher fütty-szavára.

Még aznap este megkezdődtek a szök-dősések. Az egyik csapat jobbra, a másik balra oldalgott el. Magam is így szóltam Buchénak:

— Czimbora! Vége már mindennek . . . Gyerünk Pfalzburgba . . . Gyerünk Harbergbe.

Fogjunk újból munkához, keressük a régi becsületes módon a kenyérünket. Ha a poroszok, az osztrákok odaszemtelenkednek, majd védelmezzük a tűzhelyünket. Ezerével pusztíthatjuk őket, Gyerünk

((Folyt. köv.))

APRÓ HIRDETESEK.

10 szóig 40 fillér, azontul minden szó 2 fillér. A legkisebb hirdetés 40 fillér. Vastag betűkből szedett minden szó 4 fillér.

Boros Testvéreknél

divatos női ruhakelmék, selymek, téli kendők és velezek a versenyben létező **legolcsóbb árakban**. Maradékok féláron.

Vennék egy „Magyar állami” 8 as **gőzcséplő garnitúrát**, esetleg más gyártmányt is. Ajánlatokat kér Pörpét Ferencz Balkányban.

24 krajczár egy liter

asztali ujjbor, hegyi ó bor 32 kr. Váray József kereskedésében Debreczen, piacz, városi ujjbérház.

Gyakornoknak egy 14—15 éves fiu, ki két gymnasiumot végzett, felvétetik Piacz u. 60.

Kanári madarak változatosan éneklők, valamint tenyésztésre alkalmas nőtények olcsón beszerezhetők Péterfia-u. 26.

Gyorsírásban és gépirásban (Remington) jártas kisasszonyt vagy kereskedelmi végzett fiatal embert keresünk.

Egy jó karban lévő

8 ló erejű cséplő garnitúra jutányosan eladó Kertész u. 1 sz.

Olesó forrás Narancs, citrom, deligyümölcs, kávé és friss teában Kohn Henriknél Debreczen. Gróf Dégenfeldtér 7-ik szám.

Boros pincze kerestetik. Czim: József kir. hg. u. 41 sz.

Kiadó Kossuth-utca

29 sz. alatt egy udvari butorozott szoba.

Tanulónak felvétetik

egy 4 elemi osztályt végzett fiu. Czim a kiadóhivatalban.

Havanna Rum,

mely

ADLER ÉS GOLD

császár és királyi udvari szállítók által **KASSAN** kerül forgalomba, az elismert legjobb és legolcsóbb

tearum.

Kapható: minden fűszer és csemege üzletben.

E rum utóbbi időben silány áruval való gyakori utánzásnak van kitéve, miért is a t. teakedvelő közönség törvényesen védett czimkéire figyelmeztetik.

Szépség — fiatalág.

Leichner-féle Fettpuder

Leichner-féle Hermelin és Aspasia rizspor.

Ezen hírneves arczporok a legelőkelőbb női körökben, elsörangú művésznők között előszeretettel használnak, mert az arcbőrnek üde, virágzó rózsaszint adnak és a rizspor használata észrevehetetlen. Kapható csak zárt dobozokban a **gyárban Berlin Schützenstrasse 31.** és minden **illatszer üzletben.**

L. Leichner Berlin, a kir. színház szállítója.

L. Leichner az éremkiosztó bizottságnál alelnök volt a párisi világkiállításon 1900.

Alkalmi vétel

az új szőnyegházban.

Egész jóminőségű futó szőnyeg mtr. 25 kr.
Tapestry futó szőnyeg „ 95 „
Nyírott futószőnyeg „ frt 1.50 „
Egy 200 cm. széles és 300 cm. hosszú
Finom Tapestry szőnyeg frt 14.50 „
Ágy előszőnyegek drb. 45 „
Butorszövetek mtr. 42 „

óriási választékban

kaphatók

Bosznay J. és Társa

új szőnyegházában

DEBRECZEN, Kossuth utca 11 szám.

Gyomorbajosoknak igen fontos.

Étvágytalanság, gyomorbaj, rosszullet, rossz emésztés miatti fejfájás, gyomorgyengeség, emésztési zavarok stb.

azonnal megszűnik a

Brady-féle Mariaczelli gyomorcsépppek

használatától.

Minden gyógyszerárban kapható.

Sok ezer köszönő és elismerő levél.

Egy üveg, használati utasítással együtt 80 fillér nagy üveg 1 k. 4 fl.

Főraktár Debreczenben dr. Rotschnek Emil, az Arany egyszarvúhoz címzett gyógyszerárban és Toth Béla gyógyszerárban.

Hamis utánzatoktól óvakodjunk, a valódi Mariaczelli gyomorcsépppek üvegjén a védjegyek és az

aláírásnak *Brady* rajta kell lenni.

Figyelnünk kell arra, hogy a régi hírneves Brady-féle gyomorcsépppek üvegként 80 fillér nagyobb üveg 1.40 fillérbe kerül, míg a nem valódi, hamisított értéktelenebb utánzatok olcsóbban, rándesen 70 fillért ajánlatnak.

Miért szenved ön??

Hiszen önnek gyógyulása bizonyos még akkor is, ha sebe bármily régi, sőt a fájdalmas opeációt is elkerülheti, ha a

valódi

THIERRY A.-féle Centifolia kenőcsöt

használja, mely rendkívül vonzó, a sebek gyógyításában valamint a fájdalmak enyhítésében utólrhetlen. A valódi Centifolia-kenőcs alkalmazható: a szoptatók mellkeménykedésének, a tej elapadásának, az orbáncznak eseteiben, továbbá mindenféle régi sérvek, láb- és csontnyílások, sebek, folyások, dagadt lábak s csontvesedések, vágás, szurás, lövés és ütés által előidézett sebeknél; az idegen testek, pl.: üveg, szálka, homok, tövis, serét stb. eltávolításánál; mindenféle daganat, kinövés, képződmény, karbunkulus és ráknál; v. gre pokolvar, körömméreg, körömgnyülés, a lábnak járás közben történt kisebelése, fagyás és égetés okozta sebek, a betegek és gyermekek fckvés általi kisebesülése, torokdaganat, meggyült vér, fülzuga stb. eseteiben. 2 tégely csomag csomagolással postadijjal együtt 3 ko. 50 fil. Temérdek előismerő levél megtekinthető. Utánzatok vételétől óva intek mindenkit és arra ügyeljünk, hogy „Schutzengel Apotheke des Thierry (Adolf) Limited in Pregrada“ a tégelybe van-e égetve.

Gyógyszerész A. Thierry balzsam és Centifolia kenőcs.

Eme két gyógyhatásában utólrhetlen szer soha nem romlik el, sőt mentül régibb, annál jobbnem árt a szérnek a fagy, sem meleg s ezáltal télen nyáron szétküldhető. Mindenkor hatással alkalmazása esetén könnyen bevárható az orvosi segély, természetesen nem szabad hatástalan utánzásokhoz nyulni, melyért csak haszontalanul elpredáljuk a pénzt, hanem mindig tartson minden család készenlétben e világhírű, olcsó, megbízható, a mellett tartalmatlan szerből A hol nem bizonyos, hogy az én kitünő szerem ott ajánlatos egyenesen tőlem hozatni. Czim:

Apotheker Thierry (Adolf) Schutzengel-Apotheke in Pregrada bei Rohitsch-Sauerbrunn.
Főraktár: Budapest Török József, Zágrábban Mittelbach S. és Bécsben Brady C. gyógyszerészeknél.

